

פחד דוד

עלון שבועי בענייני פרשת שבוע

אשדוד: רח' האדמו"ר מבעלזא 43 טל. 08-8566233 פקס. 08-8521527
ירושלים: רח' בית וגן 97 טל. 02-6433605 פקס. 02-6433570

יו"ל ע"י מוסדות "אורות חיים ומושה" ישראל
בנשיאות בנש"ק מורינו ורבינו הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א
בן הצדיק המלוב"ן רבי משה אהרן פינטו זצ"ל ונכד הצדיק הקדוש המלוב"ן רבי חיים פינטו זיע"א

עלון מס' 448

משכיל לדוד

פרשת משפטים

שיחה שבועית לפרשת השבוע מאת מו"ר הגה"צ רבינו דוד חנניה פינטו שליט"א

דין ומשפט - קיום התורה

מרום מעלת עם ישראל ועוצם השגתם במעמד הר סיני וקבלת התורה, בשמיעת דברי אלקים חיים מפי הגבורה ממש, עוברת התורה להתעסק במצוות הקשורות בצדדים השלילים שהאדם. גב שנמכר בגניבתו, רוצח ומכה את רעהו וכו', דינים הנוגעים לפחותים שבאנשים. וסידור פרשיות זה אומר דורשני, מה ראתה התורה להוריד את עם ישראל מאגרא רמא - ידעת ה' והשגתו וקבלת מלכותו, מדרגות נשגבות שהעפילו אליהם עם ישראל במעמד הר סיני, לבירא עמיקתא - התעסקות בדינים והלכות הקשורות לשוק העבדים וזירת המריבה בין אדם לחבירו. מדוע לא עברה התורה להורות לנו מצוות נכבדות ומרוממות כשבת ותפילין.

שבין אדם לחבירו. להורות לישראל את המצוות שהם הבסיס לקיום התורה והם עמודיה ואדניה, ובלעדיהם לא יוכלו כלל ישראל לקיים את כלל התרי"ג מצוות. ולכן מיד לאחר מתן תורה הזהירה התורה את מקבליה במצוות ודינים רבים, להורות על ההקפדה הגדולה שצריכה להיות בכבוד חברו ושמירת רכושו וגופו. שהזהירות במצוות אילו שענינם האדרת כבוד הזולת וחשיבותו, היא מקיימת ומעמידה את אחדות עם ישראל - היסוד לקיום התורה. ולדברינו מבואר היטב מדוע נשנו המצוות הקשורות למזבח לאחר מתן תורה קודם פרשת משפטים. דהנה פירש"י בטעם המצוה "לא תבנה אתהן גזית", דענינו של המזבח ותפקידו להרבות שלום בעולם. דהחוטא נוזף הוא ומרוחק מאת השי"ת, והמזבח שמכפר על חטאו מקרב לאביו שבשמים ומשכן שלום בניהם, ולאחר שחזר בתשובה ונתכפר הרי הוא אוהב ורצוי לפני השי"ת. ואין ראוי שיבא על המזבח - המרבה שלום ואחוה בין ישראל לקב"ה - כורת ומחבל. ועל דרך זה איתא בגמ' (סנהדרין כב ע"א) - כל המגרש את אשתו ראשונה אפילו מזבח מוריד עליו דמעות. דוקא המזבח מצטער ובוכה כאשר נוצר מחלוקת ופירוד בין בעל לאשתו, דזה היפך מהותו ותפקידו.

פרט מענין נוסף יש בסדר הפרשיות שלפנינו, גם הוא צריך תלמוד. הנה בין תיאור מעמד הר סיני וקבלת התורה לפרשת משפטים, הכניסה התורה שני מצוות שלאאורה אינם מן הענין כלל, והם - "ואם מזבח אבנים תעשה לי לא תבנה אתהן גזית כי חרבך הנפת עליה ותחלליה. ולא תעלה במעלות על מזבחי אשר לא תגלה ערותך עליו". (כ, כב ג). ויש לנו לבאר מדוע הציבה התורה מצוות אלו כאן, שאינם קשורות לא לפנייה - לקבלת התורה, ולא לאחריה - לדני ומשפטי בין אדם לחבירו.

ולביאור הענין נקדים את שילולו לנו חו"ל, דהתנאי לקבלת התורה הוא האחדות והקשר בין עם ישראל. ולמדו זאת מהפסוק (יש ב, ו) "ויחן שם ישראל נגד ההר" - כאיש אחד בלב אחד. ורק לאחר שנעשו לב אחד היו ראויים ומוכשרים לקבל את התורה.

והתורה הקדושה מורה לנו את הדרך לבנות מזבח - איך לרכוש את מעלת השלום הגלומה בו, והם שני תנאים מוכרחים להרבות שלום בעולם. התנאי הראשון "לא תניף עליהם ברזל". כשרוצים לבנות ולהעמיד שלום יש להרחיק את הברזל - החומר ממנו מייצרים את כלי המשחית והמריבה בין בני אדם, להניח את נשק המחלוקת ולהתעסק בחיבור ובקשר בין אדם לזולתו. את התנאי שני להשגת מעלת השלום, רומזת לנו התורה במצוה השניה הקשורה למזבח המרבה שלום - "ולא תעלה במעלות על מזבחי", שלא ילך אדם במחשבת גאות, ויתרחק מההגשת המעלות והחשיבות העצמית. שלא יחשוב אדם על מעלותיו והישגיו ויתבונן בשיפלותו, וכך יבוא להכנעה. והאדם הנכנע בדרך כלל הוא שמור ומוגן ממצה ומריבה עם זולתו, באשר הוא מקבל את כל אשר יבא עליו באהבה והכנעה, כדברי דוד המלך ע"ה "כי ה' אמר לו קלל". וההכנעה היא שורש ויסוד לקבלת הדין, שהנכנע אינו ממנהר לכעוס ולקצוף על אשר פגע בו ובכבודו. והיא אבן יסוד לשלום ואחוה בין איש לזולתו, שכל מחלוקת שורשה בגאווה והתנשאות כאשר כל אחד מתבצר בעמדתו וטוען לצדיקת דרכו.

ובביאור הנחיצות והצורך באחדות עם ישראל כדי שיקבלו את התורה כבר הרחבנו במקום אחר, ויש להוסיף כאן ביאור מזווית שונה. הנה כללות מצוות התורה הם תרי"ג דינים והלכות - רמ"ח מצוות עשה ושס"ה מצוות לא תעשה. אלא שבמצויאות לא יתכן שהיהודי יקיים את כולם בפועל, שהרי יש מצוות הנוגעות לכהנים ולוויים בלבד, ויש מצוות שרק המלך נצטווה בהן, ומצוות המיוחדות לנשים ועוד כהנה וכהנה. א"כ כיצד ישיג היהודי את התורה בשלימותה, לקיים את כל תרי"ג מצוותיה המכוונות כנגד רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו הגשמיים הרוחניים, והם המאירים אותם ונוסכים בהם חיות כדאיתא בספרים הק'.

אלו הם התנאים ההכרחיים לקניית מעלת השלום - להתרחק מהמחלוקת ומן הגאווה, ולהתבונן בשיפלותו להיות נכנע בפני כל. ורמוז הוא בתחילת הפרשה "ואם מזבח אדמה שפל תעשה לי", כדי לבנות מזבח - להשיג את השלום הרמוז בו, צריך להיות בבחינת אדמה שפל ונכנע - "ונפשי כעפר לכל תהיה".

אלא שקושיא זו שייכת כאשר כל איש מישראל נידון כיחיד העומד בפני עצמו בחיובו ובמצוותיו. אבל כאשר עם ישראל התאחד והנהפך לחטיבה אחת, וההתייחסות לכלל ישראל היא כגוף אחד ממש, המחולק לאברים אברים המרגישים וחיים אחד את השני עד כדי ערבות הדדית, א"כ הקושיא מעיקרא ליתא. שכשהלוי מקיים את חובתו אין הוא מקיימה לבד, אלא כלל ישראל קיים יחד איתו את המצוה, וכשהמלך כתב לו את משנה התורה הרי שכל העם השתתף במצוותו. נמצא שכל יהודי יהודי מקיים את כל התרי"ג מצוות, בכוח הקשר והשייכות לכלל ישראל באחדות גמורה ממש, וזהו סוד ערבותן.

ומעתה זכינו לחידוש בענין "ויחן ישראל" כאיש אחד בלב אחד. שההכרח והצורך באחדות עם ישראל לא הסתיים במעמד הר סיני, להכשיר את ישראל לקבל את התורה. אלא עם ישראל מוכרח להיות בקשר וחיבור תמידי לעד ולנצח, כדי שיוכל לקיים את התורה בשלימותה. והשתא דאתינן להכי, יש לבאר דלכך מיד לאחר מתן תורה התעסקה התורה בדינים ומצוות

פר' משפטים - שקלים, כ"ז בשבט תשס"ט

ירושלים	תל אביב	באר שבע
16:55	17:09	17:12
הדלקת נרות		
18:07	18:09	18:09
מוצאי שבת		
18:47	18:45	18:45
רבינו תם		

הילולא דצדיקא

- ז - רבי מנחם מנדל פרוש משקלוב
- א - רבי צדקה חוצין, מח"ס "מקיץ נרדמים"
- ב - רבי יום טוב אלגזי - מח"ס "שמחת יום טוב"
- ג - רבי אלעזר די אבילא זיע"א - מח"ס "מגן גבורים"
- ז - רבי מרדכי זאב שולמן - ראש ישיבת סלבודקה
- כח - רבי מרדכי גולדמן - האדמו"ר מזוועל
- כט - רבי חנניה יו"ט ליפא טיטלבוים

מעשה שהיה

מילה של תוכי

"כי תפגע שור איבך או חמרו תעה השב תשיבנו לו" (שמות כג. ד)

דניאל אביר מתגורר באחד מפרוורי העיר בני ברק. חזית הבניין שלו פונה לעבר העיר המאוכלסת בצפיפות. אולם מאחורי הבניין משתרע שדה

פתוח, רחב ידיים.

דניאל אוהב את מיקומו של ביתו, ואחת הסיבות לכך שדניאל מעדיף את המרחבים הללו, היא שהם נוחים לו ולחיות המחמד שלו. דניאל לא מגדל בביתו כלב או חתול. יש לו תוכי גדול ירוק כנף ופטפטן!

דניאל אוהב ציפורים מכל הסוגים. וכאשר מתגוררים בבית בקצה העיר, פחות אנשים עלולים להיות מוטרדים מפרצי הקרקורים הרעשניים, התוקפים את התוכי לפעמים.

כאשר רכש דניאל את התוכי שלו, הוא החליט ללמדו מלים או ביטויים שיתאימו לסביבה הדתית בה הוא גר. לאחר אילוף ממושך וסבלני, למד התוכי לומר "שבת שלום" ו"שמע ישראל", ובתשובה לשאלה: "מה שלומך?" היה משיב, "ברוך השם".

יום אחד, עלה דניאל על גג ביתו, לבדוק את דוד השמש שלו. זרם המים נחלש לאחרונה, ודניאל רצה לחסוך את התשלום לטכנאי, והחליט לנסות ולתקן את התקלה בעצמו.

הוא עמד על הגג, והתוכי יושב על כתפו, כרגיל. בעוד התוכי מקרקר בקול: "ברוך השם! שמע ישראל!" ניגש דניאל לביצוע מלאכת התיקון. לפתע, פרץ זרם מים רותחים מהצינור, והקפיצו לאחור.

הוא אמנם היה זריז דיו כדי להינצל מהכוויות, אולם התוכי נבהל כהוגן, והתעופף הרחק מן המקום. במרחק של קילומטר וחצי, במגרש שומם, צנח התוכי, המום ומטושטש.

באותה עת, פסע לו נתנאל לצד המגרש, כאשר הבחין לפתע בערמת נוצות בצבע ירוק עז. הוא התקרב כדי לבדוק במה מדובר, ונדהם למראה התוכי, שהיה אמנם חי, אך חלש מאוד.

נתנאל הוא אדם עדין וחובב טבע מטבעו, ומיד החליט לקחת את התוכי לביתו, ולטפל בו עד שיתחזק. המחשבה השניה שהתעוררה בו הייתה: כמה ישמחו ילדיו הקטנים למראה התוכי. ללא היסוס, אסף נתנאל בידו את התוכי התשוש, ולקחו לביתו.

לאחר מספר ימי טיפול מסור התחזק התוכי, ולקראת סוף השבוע שב לקרקר במלוא הביטחון. חלפו שבועיים נוספים, והוא החל "לדבר".

בוקר אחד, החל התוכי קורא: "שמע ישראל ה' אלוהינו ה' אחד!" נתנאל לא האמין למשמע אוזניו. הוא קפא על מקומו. האומנם קראה הציפור קריאת שמע? שאל את עצמו. לאחר מספר דקות, קיבל תשובה. התוכי שב על דבריו. ובכן, הוא לא טעה! הציפור אמנם קראה קריאת שמע!

לאחר שלושה ימים של קריאות אלו, הרגיש נתנאל שהוא המום.

"אלישבע", פנה לאשתו, "האם חשבת על כך שאפילו אני לא קורא קריאת שמע - והנה לפני יצור - צפור - הקוראת קריאת שמע כל יום!" נתנאל לא יכול היה להירגע. למרות שלא היה דתי, ידע מספיק כדי להכיר את מילות קריאת שמע. והמחשבה שציפור אומרת אותו, הטרידה אותו ולא נתנה לו מנוח. לבסוף, אמר לאלישבע שהוא חושב להתפלל בבוקר בבית הכנסת המקומי, כדי לומר קריאת שמע בבוקר.

להפתעתו, אלישבע עודדה אותו. "כמובן שעליך ללכת!" אמרה, "התוכי יכול לומר 'שמע' בבית, אבל רק יהודי יכול ללכת לבית הכנסת!"

נתנאל הלך לבית הכנסת, והרגיש שם כל כך טוב, עד שהחליט לשוב למחרת.

תוך זמן קצר, הפך לאחד מן המתפללים הקבועים במניין של הבוקר. וכך, בהדרגה, החליטו השניים לסעוד סעודת ליל שבת עם המשפחה, כולל נרות דולקים וקידוש. מנהג זה הוביל אותם לרצות לשמור שבת כהלכתה, ולבסוף להרחבת ידיעותיהם ביהדות.

צימאונם לדעת עוד ועוד הביא את משפחת נתנאל לסמינר של "ערכים". בסמינר הושמעו הרצאות שונות מפי צוות "ערכים", וכן התקיימו סדנאות שונות, אותן ניהלו מתנדבים מקומיים. אחד מהם היה: דניאל אביר.

במהלך ההפסקה, הסתובב דניאל בין המשתתפים וערך איתם היכרות קצרה. הוא הציג עצמו בפני כל אחד, וכאשר נתקל במישהו מן הסביבה, הזכיר את התוכי שנעלם לו. "האם ראתה במקרה תוכי ירוק? לפני מספר חודשים נאבד לי..."

כאשר נתנאל שמע את דניאל שואל על התוכי, הבין מיד שבוודאי זהו התוכי החדש "שלו". הוא לא אמר לדניאל דבר, משום שלא רצה להחזירו, אך יחד עם זאת בירר והשיג את שמו וכתובתו של דניאל.

למחרת, שוחח נתנאל עם רב בית הכנסת שבשכונתו. "כבוד הרב, האם עלי להחזיר את התוכי? כולנו מחבבים אותו כל כך, ואשתי ואני קשורים אליו במיוחד, משום שדרכו מצאנו את הדרך חזרה ליהדות".

הרב התיישב והסביר לו כי השבת אבדה הינה מצווה חשובה מן התורה. "בתקופה זו הנך לומד ומתחזק בקיום המצוות, ולכן הטעים הרב, "עליך להתייחס לכך כהזדמנות נפלאה לקיים מצווה חדשה".

בנוסף לכך, הוסיף הרב ואמר: "ציפור זו, היא שהביאה לכך שכל בני משפחתך התקרבו ליהדות. האמנם אין זה מן הצדק שתקיימו את מה שהתורה מלמדת אתכם, ותשיבו את התוכי לבעליו החוקיים?"

נתנאל הסכים. למחרת, הביא את התוכי לדניאל, והסביר לו את השתלשלות העניינים.

דניאל שמח מאוד על כך שהתוכי הושב לו, אך יותר מכך שמח כאשר נודע לו מה הספיק התוכי שלו לבצע בתקופת היעדרו.

"ידעתי שזה רעיון טוב ללמד את התוכי שלי קריאת שמע", אמר לנתנאל בסיפוק, "אך מעולם לא חלמתי עד כמה טוב הוא הרעיון!"

(מתוך הספר "עיני ה'", סיפר הרב בנימין יודין, מפרלון, ניו ג'רזי).

חוד הפרשה

תולה ארץ על בלימה נצור לשונך

נעשה להם כהיתר

1. מה הטעם לכפל הלשון "כי יפתח איש בור" או "כי יכרה איש בור"?
2. מנין שהבא להורגך השכם להרגו?

אמרו חז"ל: "על שלש עבירות נפרעין מן האדם בעולם הזה ואין לו חלק לעולם הבא. ואלו הן, עבודה זרה וגילוי עריות ושפיכות דמים, ולשון הרע כנגד כולן". והביאו חז"ל על זה ראייה מן הכתובים, ופרשו הראשונים, דהכוונה על אלו שהורגלו בעון זה בתמידות, ואין מקבלים על עצמם להישמר ממנו, מפני שנעשה הדבר אצלם כהיתר.

(הפנץ חיים")

מאוצרו של מורנו ורבנו הגה"צ
רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

מן האוצר

**"ואלה המשפטים
אשר תשים לפניהם.
כי תקנה עבד עברי...
ורצע אדניו את אדניו
במרצע ועבדו לעולם".**

פרש"י ואלה המשפטים, כל מקום שנאמר אלה פסל את הראשונים, ואלה מוסיף על הראשונים, מה הראשונים מסיני אף אלו מסיני, וגו', כי תקנה עבד עברי, עבד שהוא עברי, או אינו אלא עבדו של עברי וגו'. ורצע אדוניו את אדניו במרצע, וכו' ומה ראה און להרצע מכל שאר אברים שבגוף? אמר רבי יוחנן בן זכאי, און זאת ששמעה על הר סיני לא תגנוב והלך וגנב, תרצע. ואם מוכר עצמו, און ששמעה על הר סיני כי לי בני ישראל עבדים והלך וקנה אדון לעצמו, תרצע. ויש לדקדק, כיון שעבד עברי הוא עבד שהוא עברי, למה לא אמר הפסוק "כי תקנה עברי לעבד", דהא בשעה שקנה אותו עדיין לא היה עבד, אלא בן חורין, ולשון "כי תקנה עבד עברי" שייך אם קנה עבד עברי

להוסיף ולעלות ממדרגה למדרגה בעבודת ה'

מאדם שהיה לו עבד עברי. ויש לומר, בדרך צחות, שבאמת כל אדם מישראל הוא עבד לה', לכן שייך לומר על כל איש ישראל, עבד עברי. ועוד יש לומר, שהאדם הזה בלכתו אחר עצת יצרו הרע וגנב, הנה הוא השליט את היצה"ר על עצמו, וקנה אדון לעצמו היצה"ר, ולכן קראו התורה עבד עברי, כי הוא היה כבר עבד להיצה"ר קודם שמכר עצמו לעבד. ועל דרך זה י"ל בדרך רמז, עפ"י מ"ש בספ"ק, שהאדם הוא תמיד בבחינת "הולך", ואינו עומד במדרגה אחת אלא או עולה ממדרגה למדרגה או יורד ממדרגה למדרגה, לכן צריך האדם ליהרר שתמיד יהיה עולה, שהרי אם אינו עולה הרי בעל כרחך הוא יורד. והנה האיש הזה ירד מדחי אל דחי, שבתחלה נעשה עבד להיצה"ר וגנב, ואח"כ מכר עצמו לעבד, ואח"כ אמר אהבתי את אדני את אשתי ואת בני לא אצא חפשי, כל זה הוא לא כמו ששמע בהר סיני כמ"ש רש"י, וי"ל שלזה רמזה תורה באמרו ואלה המשפטים, "ואלה" מוסיף על הראשונים, לרמז לאדם שצריך תמיד להוסיף על מה שקיבל על עצמו בסנין להיות עבד ה', לעלות ממדרגה למדרגה בעבודת ה', ועי"ז לא ירד מדחי אל דחי לקבל עליו עבדות בשר ודם.

מן המעיין

אשרי אנוש יצייר זה תמיד במחשבתו בכל מאורעותיו, בחייו הפרטיים ובמסחרו, לא ינקום ולא יטור. ולבו יהיה בריא ושלם.

**"ובשר בשדה טרפה
לא תאכלו".** (כב. ל)

בדרך רמז פירש פסוק זה, ראש ישיבת "פורת יוסף" רבי יהודה צדקה זצ"ל, וכך אמר:

ובשר בשדה טרפה - כלומר, אדם שהוא נמצא בבית במסגרת המשפחה, אז בודאי שאינו אוכל טריפה, המאכלים הכשרים מצויים הם בשפע ב"ה, ואינו צריך להיזדקק למאכלי טריפה. אבל אם הוא נמצא "בשדה" - מחוץ למסגרת המשפחה, במקום שהמאכלים הכשרים אינם מצויים ותאוות המאכל תסנוור את עיניו. אזי מזהירה התורה ואומרת "ובשר בשדה טרפה - לא תאכלו". גם אז, בעתות מצוקה ורעב, תהא נזהר לשמור על קדושת המאכלים וכשרותם.

בדרך רמז

"אם כסף תלוה את עמי"

אפשר לרמוז מה שאמרו רבותינו ז"ל בגמרא: "גדולה צדקה שמקרבת את הגאולה". וזהו שאמר: "אם כסף תלוה את עמי" - עולה במנין גימטריא "אני שולח לכם מהר משיח בן דוד". ("אמרות טהורות").

"ונשיא בעמך לא תאר".

"ונשיא" עולה במנין גימטריא: "אסור במלאכה". כפי הנאמר בתלמוד, כיון שנתמנה אדם פרנס על הציבור, אסור בעשית מלאכה בפני שלשה.

("ישמח משה").

"כל אלמנה ויתום לא תענון". (כב. כא)

וכה כותב הרמב"ם (הלכות דעות פרק ו):

"חייב אדם להזהר ביתומים ואלמנות, מפני שנפשו שפלה למאד ורוחם נמוכה אע"פ שהן בעלי ממון, אפילו אלמנתו של מלך ויתומיו מוזהרים אנו עליהן שנאמר כל אלמנה ויתום לא תענון. והיאך נוהגין עמהן, לא ידבר אליהם אלא רכות, ולא ינהוג בהן אלא מנהג כבוד, ולא יכאיב גופם בעבודה ולבם בדברים קשים, ויחוס על ממונם יותר מממון עצמו".

"כל המקניטן או מכעיסן או הכאיב להן או רדה בהן או אבד ממונן הרי זה עובר בלא תעשה. וכל שכן המכה אותם או המקללן, ולא זו אע"פ שאין לוקין עליו הרי עונשו מפורש בתורה".

**"אם ענה תענה אותו, כי אם צעק יצעק אלי, שמוע אשמע
צעקתו".** (כב. כב)

פסוק זה נתבאר יפה בפיו, של הקדוש רבינו משה אלישיך זיע"א:

אמנם אמרו חז"ל שהמוסר דינו לשמים - הוא נענש תחילה, על כך שאינו פונה בראשונה לבית דין של מטה - לא כן הדין כלפי היתומים; "כי אם צעוק יצעק", היתום ישר יצעק אלי, ולא לבית דין של מטה, שמוע אשמעה בכל זאת, כי אבי יתומים אני, ואיך אפשר להאשים את הילד על כי בצר לו צעק היישר אל אבא שלו...

"אם כסף תלוה את עמי את העני עמך". (שמות כב. כד)

אין לו לאדם להתרעם על חבירו על שלא עשה עמו טובה, או לא הלוח לו מעות וכדומה, כי מסתמא לא נקצב מאת השם יתברך הטובה הזו אצלו.

וגאון אחד, כותב החפץ חיים, המשיל על זה משל, לאחד שצריך לאיש ששמו ראובן, וענו לו שבמקום פלוני נמצא קיבוץ של אנשים, אולי ישנו ביניהם. והלך לשם לדרוש עליו ולא נמצא שם ראובן...

האם יעלה על דעתו להתרעם על כל אחד מן הנאספים שם, למה שמו שמעון או לוי, ולא ראובן? אלא עליו ללכת למקום אחר ולבקש את ראובן האמיתי!

כן הדבר הזה, למה לו להתרעם על האיש שאינו רוצה למלאות בקשתו, אחרי שאין זה האיש שהיה רצון השם יתברך עליו להיטיב עמו. אלא עליו ללכת לבקש את הטובה ממי שנגזר עליו להיטיב עמו.

יוצאים לרשות הרבים

(המשך מהגליון הקודם)

משמשת כסתימה לפריצה, לחיבור בין חלקי החומות, לפי כלל ההלכה.

חלפו שנים, ומיד בסיום מלחמת תשכ"ז הידועה יותר כ"מלחמת ששת הימים", פינו השלטונות ופירקו את המשאית מהכביש, ובעוד כוחות ההצלה מפנים את הפצועים משדה הקרב, יצאו רבני העיר כדי לסדר את העירוב במקום כדת וכדין.

רעיון מצויין!

אפיזודה מעניינת, מוסיף ומספר הרב קצלבוגן על השתלשלות הקמת העירוב, בפאתי העיר העתיקה.

בעוד שהרב יעקב קצלבוגן והרב זונדל קרויזר, היו עסוקים בהעמדת עמודי העירוב, הגיח מולם ראש הכנסיה המקומית, והורה להם על הפסקת העבודה במקום, מאחר שהשטח שייך להם.

בתחילה לא שעו השניים לאזהרותיו ואימויו של ראש הכנסיה, עד שנתקבלה הודעה דחופה ממשרד החוץ להפסיק את העבודות במקום, עקב פניית הוותיקן לביור הענין. הדברים התגלגלו ונקבעה פגישה ביום שישי בצהריים בין רבני העירוב וראש הכמורה, במהלך הפגישה גילה הכומר בקיאות נדירה בעניני העירוב...

לפליאתם של הרבנים על הידע המקיף שגילה בנושא סבוך זה, סיפר להם הלה שהוא רכש גמרא עירובין בתירגום איטלקי, כדי לברר אם אין בעירוב איזשהו ענין נגדם... או איזשהו קשר ביטחוני שיכול להפריע לצבא הירדני... ומשנוכח שהדבר כולו "דתי", נותן את אישורו להעמדת עמודי העירוב, על אדמת הכנסיה.

ומנגד, מסופר על ראש העיר המיתולוגי של ירושלים מר טדי קולק, איתו נפגשו קבוצת רבנים בכדי להסדיר מספר נושאים הקשורים להצבת עמודי העירוב בשטחה המוניציפאלי של העיר, לאחר שהמפות נפרשו על השולחן ונמתחו קווים מכאן ומכאן, הבעיות הוצגו ודרכים לפתרונם הוצעו, הבריק רעיון במוחו של ראש העיר שיפתור את כל הבעיות של העירוב בירושלים: "רגע! פנה ראש העיר אל הרבנים: יש לי רעיון מצויין. למה שלא נתקן את כל העירוב בעיר ברשת כבלים תת קרקעית, כפי שמבצעים בכבלי החשמל וקווי הטלפונים..."

לא קל היה להסביר לו, על רגל אחת שכבלי חשמל אפשר לטמון בקרקע, אך לא קווי עירוב. ובסופו של דבר העניין הובן ועמודי העירוב הוצבו והתנוססו לתפארת משמר קדושת השבת.

בצד ההתנכלות, קיימים גם קוריוזים. "באחד הימים הגיע אלינו אחד מנכבדי בית צפא בטענה: 'למה אתם מפרידים אותנו? למה אתם מותחים עירוב ועושים "גדר הפרדה", ביקשו שנכניס אותם לתוך העירוב. הסברנו לו, שאדרבא, העירוב הוא מחבר ולא מפריד. היינו שמחים להכניס גם את הכפר לתחום העירוב, אבל מדובר בהשקעה של הון עתק..."

"כיום, העירוב בירושלים הוא הגדול בעולם", מדגיש הרב קצלבוגן שליט"א, בשיחה מיוחדת ל"חיים של תורה":

"העירוב בבירה אורכו למעלה מ-100 קילומטר.

גבולותיו הם מפאתי שכונות

פסגת זאב ונווה יעקב בצפון, ועד

אחרי שכונת גילה בואכה קבר רחל בדרום. ובמזרח ירושלים - מהר הזיתים ועד למאחורי הדסה עין כרם במערב".

בנוסף לעירוב של המועצה הדתית, קיים העירוב המהודר של העדה החרדית המקיף את שכונותיה העיקריות של העיר זה כשישים שנה ומסתיים באזור הר הרצל, (כן, העירוב המהודר של העדה החרדית מקיף גם את שכונת בית וגן). לעירוב מרכזי זה, מתחברים עירובים מהודרים פרטיים כמו "העירוב המהודר" ויוזמות פרטיות של ועדי השכונות החרדיות בצפון ירושלים ועוד.

בירושלים, נמצא העירוב הוותיק ביותר שקיים בעולם היהודי, הידוע לנו. רבני ירושלים, הגאונים רבי יצחק ירוחם דיסקין, רבי בן ציון יאדלה, רבי יוסף חיים זוננפלד, רבי יצחק פסח פראנק, זכר צדיקים לברכה, דאגו לעירוב תקין בעיר.

לאחר "מלחמת השחרור", בותרה העיר ירושלים. גבולות העיר הישנה נשקו לחומות העיר העתיקה, שער העיר העתיקה שפרצו לכבוד הקיסר פראנץ יוזף, "שער יפו", היה אז סגור ונעול, חסום בשקי חול. רבני ירושלים רצו להשתמש עם חומת העיר העתיקה בשביל העירוב, עד לשכונת "ימין משה", הממוקמת ליד "שער ציון", אך מעבר של 4 מטר בין החומות הקשה על רציפות העירוב.

בתחילה חשבו רבני העיר לשלוח מתנדבים בלילה, כדי ליצור מחסום בשטח הבעייתי, ואף נמצאו כמה מתנדבים שהסכימו לעבור את "שטח ההפקר", שבין חלקי העיר, אך הסכנה היתה גדולה מידי משום שהמקום היה זרוע במוקשים שהיו עלולים להתפוצץ בכל רגע ולגרור ח"ו אבידות בנפש.

לאחר בירורים מקיפים, גילו בשטח הבעייתי ליד החומות משאית תקועה, שנשארה במקום אחר התקפת הלגיון הירדני עליה, חלק מנוסעי המשאית נהרגו וחלקם נפצעו, והמשאית ננטשה במקום.

רבני ירושלים הגיעו עד לגבול, כדי להשקיף במשקפות מיוחדות על המשאית ולבחון את המצב לאשורו. ואכן הרבנים הבחינו שהמשאית שקועה בקרקע, ללא אויר בגלגלים, וכך הכריעו שהמשאית התקועה

ונשמרתם מאד

נגע בכבל החשמל, אלא הוא התקרב לכבל החשמל בלבד, ונחבל באופן חמור. מסביב לכבל החשמל, מטרים אחדים לידו, מצויה "השראה" חשמלית, "שדה חשמל", שהוא יכול לפגוע אנושות אם לא שומרים על מרחק מספיק ממנו.

מקרה נוסף של אסון אירע ברמת גן, שם נהרג אברך חשוב, בשעה שעסק בתיקון העירוב, בבואו במגע כלשהו עם כבל חשמל.

חובת הזהירות ונושא הבטיחות בהקמת העירוב, עלתה לכותרות לאחר כמה מקרים שבהם נפצעו העוסקים במלאכה בחבלות חמורות. זו הסיבה למשל שבאשדוד משתדלים מאוד שקו העירוב יהיה עצמאי, מבלי להיעזר בעמודי חשמל.

בירושלים, התחשמל עובד המועצה הדתית, ועף כמה מטרים, כולו כוויית וחבלות, מהתקרבות למתח חשמל. כפי שדווח, העובד לא